

VANA KULD: Georgi vari. Intervjuu Garibaldi Kivisalu

Harry Liivrand
25. mai 2015 16:35

Garibaldi

Kivisalu

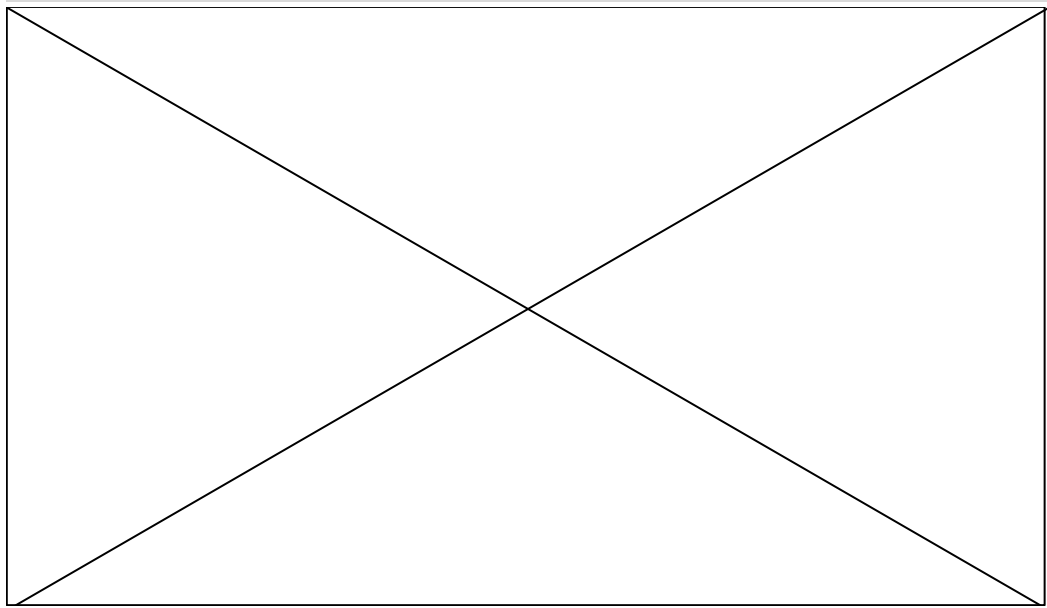
Foto: Ingmar Muusikus

- [Kliimalahendused](#)

Meie seast lahkus Georg Otsa parim sõber, teenekas Estonia tantsija Garibaldi Kivisalu. Tunneme lähedastele kaasa ja taasavaldame 2007. aastal Eesti Ekspressis ilmunud intervjuu.

Harry Liivrand küsitleb Garibaldi Kivisalu, Georg Otsa parimat sõpra, kes kummutab kuulujutud lavatähe homoseksuaalsusest – nende juttude põhjus oli lihtsalt kadedus.

Tänavuse aasta üks enimräägitumaid Eesti filme on Peeter Simmi “Georg”. Film Nõukogude Eesti esimesest superstaarist Georg Otsast nautis kõvast kriitikast hoolimata publikumenu ja tekitas ka uue eesti filminäitleja – lätlase Renars Kaupersi. Läti popstaar Kaupers kehastas filmis Otsa homoseksuaalset sõpra Caesarit. Kuid mida arvab Georg Otsast, filmist ja oma elust Caesari prototüüp Garibaldi Kivisalu ise?

Garibaldi Kivisalu (83), Estonia teatri endine rühmatantsija ja Tallinna Moemaja mannekeen, oli lahkelt nõus kõikidele alljärgnevatele küsimustele vastama. Viisakuse piires, nagu ta lisis.

* * *

Estonia ooperiprimadonna, tulihingeline kommunist Olga Lund kirjutas ükskord Georg Otsa plakatile, et Ots on homoseksualist. Miks ta seda tegi? Kas Ots võttis seda väga südamesse? Sellised tembeldamised olid ikkagi väga ohtlikud.

Ma tõesti ei oska seda lugu kommenteerida. Mäletan, et seal tõesti olid mingid segadused Olga Lundiga ja inimesi kutsuti selle looga seoses ka välja. Kuid mind ei kutsutud. Jutt oli, et Ots oli öelnud, et jätke Kivisalu rahule.

Soome filmikriitikud nurisesid Otsa filmi puhul, et tema väidetavast homoseksuaalsusest oli seal nii vähe näha; et seda oleks pidanud rohkem rõhutama. Mida teie arvate?

Aga polnud ka põhjust! Caesari rollijoonis oleneb aga vaataja silmadest.

Nii et Renars Kaupers ei karikeeri?

Minu meelest mitte.

Need homoseksuaalsed inimesed olid sellega ka muust massist erinevad, et olid kultuursemad, suhtlemises kenamad.

Kust teie meelest tulid jutud, et Ots on “kahe otsaga”? Teie pärast?

Ma

usun, et see tuleb kadedusest. Me elasime küll samas korteris, aga ma ei usu, et see põhjuseks oli. Teiseks, Ots oli Estoniasse tulles väga kinnine, ei osanud istuda ega astuda, laval täitsa krampis. Mina siis õpetasin Otsale privaatselt liikumist Estonia keegliruumis keldris, sest Ots häbenes teiste silme ees harjutussaalas seda teha. Asta Ots muudkui küsis, mis asja me ennast teiste eest peidame! Ja sellest võis tulla palju kadedust ja kuulujutte.
Lahti läks Ots alles Aleksander
Vineri lavastatud Mozarti "Don Juanis".

Palju te Kaupersit õpetasite? Kas sobisite omavahel hästi kokku?

Hästi sobisime. Esimene moment oli Salme kultuurikeskuses, õpetasin Kaupersile natukene käsi ja jalgu, nagu nad tahtsid, ja juhendasin ka natuke Marko Matveret.

Aga kõigepealt lõi mul silme eest kirjuks, kui nägin proovis, kuidas "Ots" oli riide pandud. Teate, Ots käis väga ilusti riides, ta oli ikka härrasmees, ja tolle aja kohta võib ütelda, et kandis ikka importi. Väga maitsekalt ja sportlikult riietus. Ta ei kannatanud lipsu. Kandis seemisnahkseid pintsakuid ja elegantselt salli. Ilona ajal tellis moemajast. Ma olen ka püüdnud sedasi salli kanda, aga mul ei ole kunagi nii õnnestunud.
Nojah,
õiendasin siis nendega. Kuidas selle läti poisi nimi oli?

Renars.

Õige, Renars. See poiss mulle õudselt istus. Ta oli täpselt nagu ma ise. Ta on väga plastiline ja mul polnud talle vaja midagi eriti õpetada. Tal tuli kõik kuidagi väga loomulikult. Tema nimi oli vist Caesar, kui ma ei eksi (naerab), ja tema mäng oli väga kena. Siis ma konsulteerisin neid lillepaviljonis, ja seal Renarsi, või õigemini Caesari töö mind lausa üllatas. See oli taas väga loomulik.
Huvitav, et igauks, kes meile tuleb, on täht. Näiteks see venelanna, kes Astat mängis, oli haruldane näitleja. Ta sobis ossa.

No mis ma oskan selle Marko Matvere kohta öelda? Ta on üks haruldane materjal, aga ta meeldis mulle filmis rohkem kui muusikalis. Mõtlesin kaua, millest see tuleb. Filmiga vaevasin ennast muidugi nii palju, et ime, et infarkti ei ole (naerab). Marko meeldib filmis sellepärast, et seal laulab Georg ja Marko saab mängida kuidagi plastiliselt ja emotsionaalselt. Muusikalis pidi ta vaeneke ise laulma. Ta laulis küll ilusti, aga kõik ta tähelepanu oli vokaalile pandud ja ta oli nagu kammitsas.

Nii et te tundsitate ennast Kaupersi mängus ära?

Jah, mulle ta meeldis. Ilus poiss oli lihtsalt! Vaatasin, et ta on tõesti hea näitleja, tal oli isegi näitlemiskultuur filmis.

Aga millega ma pole üldse rahul, oli Vadi muusikal. Ma mõtlesin – kulla mees, kui teed libretot, võta kätte ja uuri asja. Näiteks pilt Georgi isast ja emast oli selline, et mõtlesin, et tõusen püsti ja lähen saalist välja. Nagu oleksid need olnud mingid vallavaesed: kaks hädist vanainimest.

Kas libretist ei teadnud siis, kes on Karl Ots?! Meie esimene professionaalne tenor. Alguses oli ta bariton, kuid Itaalias õppis ümber dramaatiliseks tenoriks. Tema kutsus Eestisse kuulsa lauluõpetaja Armanda degli Abbati. Ja nüüd näidati teda muusikalis nagu mingit lolli popsi.

Teine kohutav asi muusikalis – Georg Ots kui kalamees. Georg oli kalamees ja Võsul oli ta kalameestega üsna ladna, kuigi muidu hoidis inimestega distantsi. Ega tal teatriski mingeid sõpru olnud ja ta oli ka üldiselt kõigest sellest massist kultuuriga üle. Aga muusikalis olid mingid KGB-mehed akvalangidega teda vee all jälgimas, no kuulge, kullakesed, kuidas võib sellist lollust mängida! Või siis Hruštšovi ja Furtseva voodistseen – no tule taevast appi!

“Aidake naerda!”, nagu ütles professor Voldemar Vaga.

No täpselt. Teate, ma käin ka nüüd võrdlemisi palju teatris ja pean kahjuks ütleva, et meil on lavakultuuri puudus. On andekat materjali, noori on, aga neid ei osata juhatada. Sest noor tuleb paika panna. Mäletate, kui tuli Georg Malvius siia ja tegi Estonias “Viiuldaja katusel”? Me kõik jäime pahviks, milline etendus – Krjukoviga – see oli ju fantast! Aga nüüd näiteks Neeme Kuninga “Rigoletto” – piinlik. Ah ...

Millal te Georgiga üldse tutvavaks saite?

See on vana hõõrdus – tundsin juba lapsest saadik. Meie vanemad tundsid üksteist. Georg oli üheksa-kümnene, mina viie-kuuene, palju tema minuga mängis ... Mängisin rohkem ta õega ... Kokku saime uuesti Estonias 1944.

Saksa ajal töötasite te Estonias kordeballetis?

Jah. Jäin nii-ütelda 1941. aasta augustis laevast maha (naerab). Aga mis ballett meil ka oli. Selline pantomiimi ja vaba tantsu segu.

Kuidas te enda jaoks tantsu ja balleti avastasite?

Ma läksin tantsu õppima ja teatrisse tööle sellepärast, et aeg oli keeruline – kartsin, et äkki võetakse mind Saksa armeesse. Ma olin lahtise kondiga pikk sirge poiss ja ema tuttavad soovitasid tantsu õppida. Harjutasin Helmi Tohvelmanni juures Töölisteri tantsutrupis ja tegin isegi Enn Toona lavastuses “Hannibal” kaasa. Ega mulle Tohvelmanni juures ei istunud, mina tahtsin ikka klassikalist balletti. Tunde hakkas andma pärastpoole Valentin Lind – kihvt mees oli. Tema soovitas mind Rahel Olbreile ja Olbrei võttiski mind 1942 Estoniasse. Enne käisin natuke ka proua Tšernova balletikoolis.

Kas te mängisite ka selle kuulsas “Kradi” etenduses 9. märtsil 1944, kui pommid Estoniat tabasid ja tantsijad kostüümides põlevast teatrist põgenesid?

Jah, ja jooksin balletisussidega poolpaljalt koju Koplisse, kahe häire vahel. Kodused jooksid keldrisse, aga mina heitsin kohe magama.

See minu tantsuvärk – kui ma nüüd ausalt räägin – oli nii. Vist 1946 saadeti mind Moskvasse õppima Suure Teatri koreograafiakooli. Aga mida sa õpid enam 22aastaselt? Kui nägin, milline on Moskvas ballett, läks mul tuju nii ära. Ma olin tähtede sees, käisin kõiki etendusi vaatamas. Liia Vink just lõpetas seal ja mulle tehti temaga ka mõned numbrid. Aga see Estonia ballett polnud Moskva kõrval midagi. Kõik tantsijad ühtmoodi kõverad ja kiidavad üksteist. Mingil määral tasemel olid vanad baleriinid, ilusa koordinatsiooniga. Saksa-aegne trupp oli veel küllaltki hea, Klaudia Maldutis näiteks. Enne ei tulnud õiget balletti meil, kui tulid esimesed Tallinna balletikooli lõpetajad. Siis tekkis meil tore ballett.

1948. aastal Helmi Tohvelmanni lavastatud “Kalevipojas” tantsis nimiosalist aga hoopis Ferdinand Veike.

Me olime siis kõik üllatunud, et Tohvelmann toob meile inimese, kes pole kunagi balletti tantsinud. Mina olin Päike.

Kas nuhkimine inimeste eraelu järele oli Stalini ajal väga suur? Või uuriti peamiselt poliitilist meelsust?

Võib-olla et eraelu järgi ka nuhiti, kuid seda ei lastud tollal välja paista. Hiljem olen küll oma toimikuist lugenud enda kohta igasuguseid asju. Poliitilist oli väga palju. Kes väga palju halba tegi, oli Inge Pöder. Ta saatis teist korda

Siberisse tagasi priimabaleriini Valentina Vassiljeva, Maldutise Eesti-aegse dublandi.

* * *

Elasite kolmekesi Georgi ja tema kolmanda abikaasa Ilona Otsaga Kaarli puisteel ühiskorteris. Kuidas te ühiskorteris hakkama saite?

Väga hästi. Georgil olid mingid segadused Astaga ja ta tegi ettepaneku, et annaksin oma korteri Astale ja läheksin tema juurde elama. Minul oli tuba, Georgil oli tuba, tema pojal Ülöl oli tuba ja minu mammal oli tuba. Viies tuba oli tehtud köögist ja teenijatoast kokku.

Siiis Georg ja Ilona abiellusid ja ma küsisin Otsalt, kuidas ma nüüd endale taas omaette korteri saaks. See oli ainult üks telefonikõne ja saime mammaga korteri, üsna lähedusse ka, sest mamma käis Otsal ikka abiks majapidamistöodel. Ja see kümme aastat oli Otsal ikka ilus kodu Ilonaga.

Ja kuhu te kolisite?

Väga peen maja sai valmis (naerab). Pärnu maanteel viiekordne. Sain ilusa kahetoalise korteri, aga toad olid läbikäidavad. Minusugune egoist, kes tahab üksi olla, pidi seda nüüd mammaga jagama. Aga mul oli haruldane mamma! Nii et kord elas tema tagumises toas, kord jälle mina. Kõrval elas Eve Kivi Ants Antsoniga, kaks korrust kõrgemal Tiiu Randviir oma emaga, all sotstöö kangelane Alfred Valdov. Minu peal elas kultuuriminister Jürna.

Olen kuulnud, et Ots võis kõrtsis mõnele solvajale lõuahaagiga vastata.

Kas Ots oli kerge käega?

Kas peab sellest kõigest rääkima (paus). No oli küll kerge käega, oli küll. Miks te tahate selliseid asju teada?

Et kokku panna pilti ühe inimese olemusest. Et mitte rahulduda steriilse paraadportreega nagu näiteks Karl Muru, kes kirjutas Betti Alverist täiesti verevaese biograafia. Nii et kas Ots kaitses restoranis näiteks Asta au?

Kaitses küll. Ots oli väga egoistlik mees ja kergesti solvuv. See ei paistnud vä ;lja, aga Georg oli küllaltki võimuahne. Vaadake, Asta oli väga ilus naine. Kord istusime kambaga kunstiklubis (Kuku-klubi – Toim.), väga süütus klubis ja napsitasime nagu artistid omavahel ikka, ja Asta rääkis ühe ja teisega. Pärast aga öeldi mulle, et miks sa Georgile ette ei kann, et Asta oli selle või teisega rääkinud.

Kadedus oli ümberringi kohutav. Minu

lihtsameelsust oli hea ära kasutada ja mind ärritada ning ükskord ma siis Georgile ütlesin, et küsi Astat, kellega ta kunstiklubisse veel jäi. Läksin siis proovi ja äkki märkan, et Ots on lavakardinate vahel ja tõmbab mind näpuga enda poole. Algas vaheaeg ja Ots kutsus mu garderoobi, võttis mul rinnust kinni ja tuuseldas tükk aega. Mina küsisin, et milles asi. Ots, et mida sa Astat räägid? Ütlesin, et viimane kord, kui sulle midagi räägin.

Millal esimest korda välismaale pääsesite?

1974, Rootsi tädile külla. Ma olin ka väga ülbe ja uhke ega palunud kedagi. Aga siis lõpuks ütlesin Georgile, et kuule, kas sa ei aitaks. Georg ütles “no problem” ja järgmisel päeval oli mulle kõne, sain kohe välispassi ja läksin. Seejärel saingi käima hakata. Lugesin kunagi oma teatritoimikust linnaarhiivis, et olen kinnine, väldin teisi inimesi, et kuidas saab mul nii kallis auto olla nii väikse palga eest jne. Ma ei saanud iialgi välismaale, kuigi olin isegi nimekirja võetud! Isegi päevarahad olid minu nimel. Üks kord läks minu eest noor arhitekt Oleg Žemtšugov, tore poiss, pärast helistas ja nuttis, et “sinu eest käisin” jne. Alles pärast avastasin, et selle kõige taga oli Estonia. Ainult Estonia.

Nii et Ots oli teile justkui kaitseingel?

Oli küll. Ots ütles ikka, et nii kui Estonia uksest sisse tuled, pane endale hõbedest pesupulk huulte külge, sest pidin pidevalt aru andma – jälle partorg küsib või keegi teine. Ots ütles, et ta on minu kohta alati öelnud, et Garibaldi on ekstsentriline tüüp, ärgu teda tähele pandagu. Seal olid küll mingid jutud minu kohta kuluaarides, aga mina neid eriti ei kuulnud. Asta Ots käis ükskord neid kuulujutte isegi Kábini juures summutamas.

Kas te Stockholmis mõnes homobaaris ka käisite?

Ühes baaris vanalinnas, koos Rootsis elava koolivennaga. See oli fantast, mulle hirmsasti meeldis – teenindajad võtsid jumala paljalt vastu, väiksed lauakesed. Mina siis ütlesin sõbrale, et istume hästi nurka, sest mina olen ikkagi nõukogude inimene ja midagi paha ei tohi siin minuga juhtuda (naerab).

Olen kuulnud, et Saksa-aegsetel tantsuõhtutel oli noortel saksa ohvitseridel menu nii noorte daamide kui noorhärrade hulgas. Vastab see tõele?

Ega te ei liialda. Ütlen ikka, et minu elu lõppes 1944. Siis läksid junge'd Vaterland'i tagasi.

Ja kus Saksa ajal kohtuti?

Mina käisin kodupidudel. Näiteks Klaudia Maldutis ja tema abikaasa, tantsija Kalju Kõks organiseerisid oma suures korteris neid. Saksa ohvitserid, kes seal käisid, need lõhnasid jube hästi. Eierlikör'i (munaliköör – toim.) jõime, prantsuse šokolaadi sõime – nagu muinasjutus.

1964 sai teil

tantsijana 20 aastat tööstaaži täis ja jäite pensionile.

Olite 40aastaselt noor pensionär. Ametlikult te enam töötada ei tohtinud, muidu oleksite pensioni kaotanud. Kuidas te Tallinna Moemaja mannekeeniks sattusite?

Moema
jas oli hea halturasid teha (naerab) ja Siluutile poseerida. Mulle tehti ajutised töölepingud ja maksti hästi. Mannekeenitöö sobis ju mulle ka.

Olete te koos Otsaga ka reisinud?

Paar korda võttis ta mind vaikselt kaasa Venemaale. Ükskord olime koos Leningradis, elasime Astorias. Mind pani Ots Kirovi teatris looži istuma, koos mingite briljantidega kaunistatud tsariaegsete primadonnadega. Neil tulid pisarad silma, kui Georg vene keeles Oneginit laulis. Otsa uksest ei saanud hotellis sisse – selle esine oli nii lilli täis.

Paar korda trehvasime Moskvas nii kokku, et ka moemaja oli seal reisil ja Georgil oli Majakovski saalis kontsert.

Georg

Ots oli sotsiaalne fenomen. Ta avaldas kõikidele muljet. Ta oli absoluutne superstaar.

Kas ta oskas teie meelest ühendada oma isikliku elu ja ühiskondliku staatuse?

Usun, et oskas küll. Ta oskas kõikjal kenasti käituda, ka partei keskkomitees.

Kuid põhimõtteline kommunist ta ju polnud?

Absoluutselt polnud. Georg pidi parteisse astuma. Aga Karl Ots, muidu haruldane laulja, läks vanaduses vist segi ja astus ise parteisse.

Mina ja tore kolleeg Vello Viisimaa olime aga kogu aeg põlu all, üle päeva kutsuti meid partorgi juurde, et anda aru, miks me käime baretiga, miks meil on golfipüksid, ruudulised põlvikud. Seinalehes olin ma pidevalt.

Kes teie

sõpruskonda 1940. aastatel veel kuulsid?

Kui ausalt

öelda, siis ega mul neid sõpru siis väga palju polnudki.

Rohkem hiljem, näiteks Hans Nieländer. Esimesi, kellega väga

hästi ja ilusti läbi sain, oli vist Ago-Endrik Kerge, kui ta oli

balletikooli lõpetanud. Kui David Shuriga lõime varietee

Tallinna, siis kutsusime Kerge ka sinna. Ka Shuriga saime toredasti läbi,

meid kutsuti ikka, et valge juut ja must juut! Ja tantsija Väino Areniga

saime hästi läbi.

Kus kohas moemehed 1940.

aastate lõpul Tallinnas käisid?

Noored ja ilusad

käisid ikka Moskva kohvikus. 1950. aastatel käidi pärast

etendust Kucus joomas ja seal kokk Juku boeuf à la tartar'i ja

karbonaadi söömas.

* * *

Aktsepteeris

teie mamma teie eluviisi?

Täiesti aktsepteeris.

Naist ei sundinud võtma?

Ei.

Milline teie perekondlik taust on?

Isa poolt olen ma

Molokov, ema poolt Lung, niuke poluvernik olen. Isa tuli Venemaalt. Emapoolsed esivanemad olid aga Laupa külast, mõisavalitsejad-aidamehed ka.

Kodus rääkisin eesti keelt. Isa tahtis mind panna eesti kooli, aga

ema saksa kooli, sest kuue-seitsme aastani rääkisin ma paremini saksa keelt kui eesti keelt.

Tean eesti kultuuriloos kahte meest, kel Itaalia

revolutsionääri perekonnanimi eesnimeks.

Teine on

kujur Garibaldi Pommer. Kuidas teile nii vahva eesnimi pandi?

Ja

mõlemad on poollollakad!

Mind ristiti Kaarli kirikus. Kui 1924

sündisin, oli kirikuõpetajaks Stockholm, ja tema pani mulle selle

nime! Mamma ega papa Molokov ei julgenud vastu vaielda.

Mulle on jäänud mulje, et meestantsumaailmas valitseb oma eriline kokkukuuluvus- või peretunne, kuid tülide puhul omasid ei reedeta. On see nii?

Ära unusta ära, kus me

oleme elanud ja kus elame nüüd. Nüüd võid aidsi ka

saada!

**Kas ja kuhu te Tallinnas tahaksite nüüd
välja minna?**

Angelisse! Mina muudkui loen ja loen sellest
kohast, aga keegi ei võta vaevaks mind sinna kutsuda.

Intervjuu ilmus 21.detsembril 2007